

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำ

กลุ่มงานศึกษาและพัฒนาปศุสัตว์
ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองประดู่หางดำ

งานศึกษาและพัฒนาปศุสัตว์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ไก่พื้นเมืองมีเลี้ยงกันอยู่ทั่วไปในชนบท มีลักษณะการเลี้ยงเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือนและการกีฬา ส่วนมากเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมรายได้ ไก่พื้นเมืองมีหลากหลายสายพันธุ์ แต่ละพันธุ์ก็จะมีจุดเด่นเป็นคุณสมบัติต่างกัน แต่มีความต้านทานต่อโรคแมลงสามารถเจริญเติบโต และขยายพันธุ์ได้ดีในสภาพการเลี้ยงดูของเกษตรกรรายย่อยทั่วไป เนื้อไก่พื้นเมืองมีรสชาติดีเป็นที่นิยมกันแพร่หลายจึงเหมาะที่จะอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่ได้จากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

1. ไก่เป็นอาหารโปรตีนในครัวเรือนได้ตลอดปีได้ทั้งเนื้อและไข่
2. เลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริมให้ครัวเรือน
3. มูลไก่นำมาทำปุ๋ยชีวภาพได้ดี
4. มูลไก่ใช้ผสมเป็นอาหารชั้นให้วัวกินได้
5. ไก่ช่วยกำจัดหญ้าและแมลงในดิน เช่น ปลวก มด ตัวอ่อนแมลงศัตรูพืชในสวนได้ดี
6. เศษอาหาร และพืชผักเหลือใช้ต่างๆ นำมาเลี้ยงไก่ได้
7. สร้างนิสัยให้รักการทำงาน ทำงานเป็น สู้งาน และอยากทำงาน

คุณสมบัติที่ดีของไก่พื้นเมือง

1. เลี้ยงง่าย อดทนต่อโรคแมลงในท้องถิ่นได้ดี
2. ฟักไข่และเลี้ยงลูกเองได้
3. เนื้อไก่มีรสชาติดี เนื้อแน่น มีมันน้อย
4. ราคาดีทั้งตัวผู้และตัวเมีย ประมาณ กิโลกรัมละ 60 - 70 บาท หรือจำหน่ายเป็นไก่ชน สามารถทำเป็นอาชีพได้

ไก่พื้นเมืองพันธุ์ประดู่หางดำ

เป็นไก่พื้นเมืองที่มีทั่วทุกภาค นิยมเลี้ยงเป็นไก่ชนและกินเนื้อ ปัจจุบันศูนย์วิจัยบำรุงพันธุ์สัตว์ เชียงใหม่ ได้รวบรวมพันธุ์เฉพาะที่มีทางภาคเหนือ และทำการผสมพันธุ์จนได้สายพันธุ์ที่คงที่แล้ว และเหมาะสม สำหรับเกษตรกรภาคเหนือ

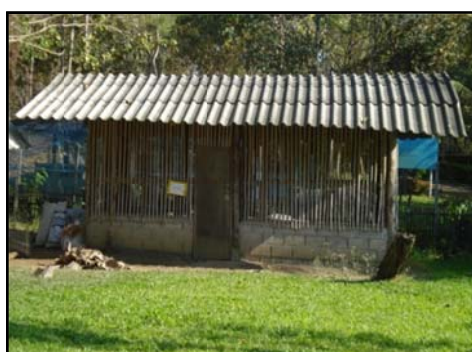

ลักษณะภายนอก เพศผู้ มีสีหน้าแดง ขนสร้อยคอ-หลังสีแดงเข้ม ขนลำตัว ขนหาง แข็ง ปากสีดำ สีผิวหนังขาวอมเหลือง สีตาเหลืองอมน้ำตาล และ หงอนเป็นหงอนถั่ว

สำหรับในเพศเมีย ลักษณะทั่วไปคล้ายกับไก่เพศผู้ มีที่แตกต่างกับไก่เพศผู้คือไม่มีขนสร้อยคอ ส่วน เปลือกไข่มีสีนวลให้ไข่ 130 – 180 ฟองต่อปี น้ำหนักไก่ที่จำหน่ายที่อายุ 3 เดือน เพศผู้ 1.2 – 1.4 กิโลกรัม เพศเมีย 0.9 – 1.1 กิโลกรัม โตเต็มที่เมื่ออายุ 1 ปี เพศผู้หนัก 2.8 – 3.5 กิโลกรัม เพศเมียหนัก 2.3 – 3 กิโลกรัม

การเตรียมสถานที่และคอกไก่

1. สถานที่ตั้ง การเลือกทำเลการเลี้ยงควรอยู่บนที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง
2. คอกไก่ มีหลังคากันแดดกันฝน สามารถป้องกันศัตรูต่างๆ
3. พื้นคอก อากาศโปร่งพื้นด้วยแกลบ ขี้เลื่อย หรือฟางแห้ง
4. ในคอกไก่ควรมีรังไข่ให้เพียงพอ

การเลี้ยงดูไก่พื้นเมือง

1. การเลี้ยงดูแม่ไก่และลูกไก่

1.1 เมื่อลูกไก่ออกจากไข่หมดแล้วให้ย้ายทั้งแม่ไก่และลูกไก่มาขังไว้ในสุมหรือกรงบนพื้นที่แห้งแม่ไก่จะเลี้ยงดูเอง โดยมีรางน้ำ รางอาหารสำหรับใส่รำ ปลายข้าว หรือเศษข้าวสุกให้ลูกไก่กิน

1.2 เมื่อลูกไก่อายุประมาณ 2 อาทิตย์ปล่อยให้ลูกไก่ไปหากินกับแม่ไก่ โดยธรรมชาติแม่ไก่จะเลี้ยงลูก ประมาณ 1-2 เดือน จึงจะแยกจากลูกเพื่อผสมพันธุ์วางไข่ใหม่

1.3 ถ้าหากต้องการให้แม่ไก่วางไข่ต่อไปเร็วขึ้น เมื่อเลี้ยงลูกได้ 2 อาทิตย์ ให้แยกลูกออกจากแม่นำไปเลี้ยงไว้ในกรงต่างหาก ส่วนแม่ไก่นำไปแช่น้ำเย็นจัดแล้วชั่งกลางแดด 2-3 วัน แม่ไก่จะเริ่มกินอาหารและวางไข่

1.4 ถ้ามีไกรุ่น อายุ 3-4 เดือนจำนวนมากๆ ควรให้กินอาหารผสมอย่างเต็มที่ประมาณ 1 เดือน ไก่จะอ้วน ขาว ขายได้ราคาดี

อาหารและการให้อาหารไก่พื้นเมือง

อาหารไก่แรกเกิดจนถึงอายุ 21 วัน ใช้อาหารไก่เล็กโปรตีน 19 % หรือส่วนใหญ่จะปล่อยให้หากินเองโดยธรรมชาติ ซึ่งจะหาได้ในท้องถิ่น เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด เศษอาหารที่เหลือ เพื่อลดต้นทุน ควรมีการเสริมอาหารให้ได้ครบทุกหมู่ ดังนี้

- อาหารประเภทโปรตีน ได้จาก แมลง ปลวก ไล่เดือน ปลาป่น เพื่อสร้าง ขน เล็บ เลือด เนื้อ และหนัง
- อาหารประเภทคาร์โบไฮเดรต ได้จาก รำ ปลายข้าว ข้าวโพด ข้าวเปลือก กากมันสำปะหลัง เพื่อให้ความอบอุ่น สร้างกำลัง ในการ เดิน วิ่ง
- อาหารประเภทไขมัน ได้จาก กากถั่วเหลือง กากมะพร้าว ไขสัตว์ กากงาเมล็ดถั่ว
- อาหารประเภทแร่ธาตุ ได้จากเปลือกหอยป่น กระดูกป่น เปลือกไข่
- อาหารประเภทวิตามิน ได้จาก หญ้าสด ใบกระถิน ข้าวโพด รำข้าว ปลาป่น พืชผักต่างๆ เป็นสารอาหารช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงด้านทานโรค

การสุขภาพและหลักการป้องกันรักษาโรคไก่พื้นเมือง

1. ป้องกันไม่ให้ร่างกายอ่อนแอหรือทำให้สัตว์แข็งแรงโดย
 - 1.1 ให้กินอาหารดี
 - 1.2 ให้มีโรงเรือนหรือคอกที่อยู่ดี
 - 1.3 กำจัดพยาธิทั้งภายนอกและภายใน
 - 1.4 ป้องกันสัตว์ใหญ่รังแกสัตว์เล็ก
2. ป้องกันไม่ให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายสัตว์
 - 2.1 บริเวณคอกสัตว์ควรมีรั้วมิดชิดเพื่อป้องกันศัตรูและบุคคลภายนอก
 - 2.2 พื้นคอกสัตว์ควรสะอาด มีการพ่นยาฆ่าเชื้อก่อนและหลังนำสัตว์เข้าชอก
 - 2.3 ภาชนะที่ใส่น้ำและที่ให้อาหารต้องสะอาดอยู่เสมอ
 - 2.4 การนำสัตว์ภายนอกเข้ามาเลี้ยง ควรแยกขังไว้ก่อน 10-15 วันเพื่อสังเกตอาการ
 - 2.5 ไม่ควรซื้อสัตว์จากฟาร์มที่เป็นโรคมมาเลี้ยง
 - 2.6 ฉีดวัคซีนป้องกันโรคตามโปรแกรม
 - 2.7 ถ้าไก่เริ่มป่วยหรือตาย ควรรีบ กำจัดซากโดยการเผาหรือฝัง

โรคที่สำคัญในไก่พื้นเมือง

1. โรคนิวคาสเซิล

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส ส่วนมากเกิดโรคทางการหายใจ น้ำ และอาหาร

อาการ ถ้าเป็นชนิดรุนแรงไก่ตายทันทีเป็นจำนวนมาก หากเป็นเรื้อรังมักแสดงอาการทางระบบหายใจ ไอ จาม ซึม เบื่ออาหาร อุจจาระเหลวสีขาว-เขียว ไก่ที่หายป่วยแสดงอาการทางประสาท อัตรากาเป็นคอบิดเบี้ยว จะเป็นตัวอมโรคแพร่กระจายโรคในฝูงได้

การรักษา ไม่มี

การป้องกัน ทำวัคซีนป้องกันโรคตามกำหนด กำจัดสัตว์ป่วยและสัตว์ตาย โดยการเผาหรือฝัง

2. โรคฝีดาษไก่

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส โดยมีุงเป็นพาหะนำโรคนี้

อาการ ชนิดแห้ง เกิดตุ่มฝี ใบหน้า หงอน และที่ขา ชนิดเปียก จะพบตุ่มฝีบริเวณหลอดอาหาร แผลตามปาก ริมฝีปากด้านใน ทำให้กินอาหารลำบาก

การป้องกัน

1. ป้องกันยุงกัดลูกไก่ โดยนำไปขังในกรงกันมุงตาข่ายกันยุง จุดยากันยุง หรือเปิดไปตอนกลางคืน

2. ตัดตุ่มฝีออก ทายาหิงเจอร์ไอโอดีน

3. ทำวัคซีนป้องกันโรคฝีดาษไก่ โดยการปลูกฝีที่ปีกไก่ เมื่ออายุ 14 วัน

3. โรคหลอดลมอักเสบติดต่อกัน

สาเหตุ เกิดจากเชื้อไวรัส สภาพที่อากาศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ร่างกายสัตว์จะอ่อนแอแล้วเป็นโรค เช่น อากาศหนาวจัด ร้อนจัด หรือการเปลี่ยนฤดู กลิ่นมูลไก่ระคายเคืองต่อระบบทางเดินหายใจ ทำให้ไก่เป็นโรคนี้ง่าย

อาการ ไก่ป่วยจะแสดงอาการเป็นหวัด อ้าปากหายใจและมีเสียงดัง กินอาหารน้อยลง ขนยุ่ง ในไก่ไข่พบว่าลักษณะของเปลือกไข่จะผิดปกติ โดยมีผิวขรุขระไม่เรียบ

การป้องกัน โรงเรือนควรมีผ้าใบสำหรับป้องกันลมโกรกและละอองฝน แต่ต้องระบายอากาศได้ดี เปลี่ยนวัสดุรองพื้นพร้อมพ่นยาฆ่าเชื้อ การทำวัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบเมื่อลูกไก่อายุ 7-14 วัน และซ้ำทุก 3 เดือน

4. โรคคอหิวาต์

สาเหตุ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย พบในไก่และเป็ด

อาการ ชนิดรุนแรง ไก่ป่วยและตายอย่างรวดเร็ว ชนิดเรื้อรัง ไก่จะแสดงอาการนอนหมอบ น้ำไหลออกปาก หน้าค้ำท้องร่วงสีขาวเหลือง สามารถรักษาให้หายได้ ไก่ที่ตายเมื่อผ่าซากจะพบว่าผิวหนังมีสีขาวซีด

การป้องกัน

1. ทำความสะอาดภายในเล้าเป็นประจำ

2. ละลายยาปฏิชีวนะเพื่อฆ่าเชื้อในน้ำ ให้กิน 3-5 วัน

3. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคเมื่ออายุ 1 เดือนครึ่ง และซ้ำทุก 3 เดือน

การรักษา ให้ยาปฏิชีวนะเช่น ซัลฟาเมท แกลิโอมัยซิน คลอเตตราไซคลิน ละลายน้ำให้กิน หรือนวดยาออกซีเตตราไซคลินเข้ากล้ามเนื้อ ตัวละ 1-2 ซีซี. ติดต่อกัน 3

ตารางการให้วัคซีนป้องกันโรคระบาดของไก่

ชนิดของวัคซีน	อายุไก่	วิธีใช้	ขนาดของวัคซีนที่ใช้	ระยะคุ้มกันโรค
นิวคลาสเซิล (ชนิดหยอดจุมูก)	1-7 วัน	หยอดจุมูก	1-2 หยด	ควรทำครั้งที่ 2 เมื่อ ไก่อายุ 21 วัน
นิวคลาสเซิล	21 วัน	หยอดจุมูก	1-2 หยด	ทำวัคซีนนิวคลาสเซิล ชนิดแทงปีกอีกครั้งเมื่อ ไก่อายุ 3 เดือน
นิวคลาสเซิล (ชนิดแทงปีก)	3 เดือน	ใช้เข็มคู่แทงปีก	1 ครั้ง	6 เดือน
ฝีดาษไก่	7 วัน	ใช้เข็มคู่แทงปีก	1 ครั้ง	1 ปี
อหิวาต์ไก่	ตั้งแต่ 1 เดือน	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	1 ซีซี.	3 เดือน ฉีดซ้ำทุก 3 เดือน
หลอดลมอักเสบ	14 วัน	หยอดจุมูก	1-2 หยด	3 เดือน ฉีดซ้ำทุก 3 เดือน ห้ามใช้วัคซีนนี้พร้อมกับ วัคซีน นิวคลาสเซิล ควรใช้ วัคซีนชนิดนี้ห่างกัน ไม่น้อยกว่า 1 อาทิตย์

ที่มา : คำแนะนำการเลี้ยงและการควบคุมโรคไก่พื้นเมือง, 2530 , กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การพิจารณาความสำเร็จในอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

การที่จะพิจารณาว่าผู้ที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองประสบความสำเร็จหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับผู้ที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองนั้นเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริม หรือเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก ถ้าผู้ที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองเลี้ยงเป็นอาชีพเสริม จะพิจารณาว่าเลี้ยงไก่พื้นเมืองแล้วไก่พื้นเมืองเจริญเติบโตสมบูรณ์ดีหรือไม่ไก่พื้นเมืองไม่ตายจากโรคระบาด แต่ถ้าเลี้ยงเป็นอาชีพหลักนอกจากจะพิจารณาว่าเลี้ยงไก่พื้นเมืองแล้วได้ผลผลิตดี ปัจจัยสำคัญที่จะชี้ขาด คือกำไร - ขาดทุน ถ้าผู้ที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองแล้ว จำหน่ายได้กำไรก็แสดงว่าประสบผลสำเร็จทั้งในด้านการผลิตและการตลาด กล่าวคือ "สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ต่ำกว่าราคาขาย"

การคำนวณต้นทุนการขุดไม้พื้นเมืองประดู่หางดำ

ต้นทุนการผลิตต่อลูกไม้ 1 ตัว เวลา 4 เดือน นน. 1.2 กก. (ควรเลี้ยงอย่างน้อย 100 ตัว จึงจะคุ้มค่าการลงทุนดูแล)

ค่าลูกไม้	20	บาท/ตัว
ค่าอาหาร	50	บาท/ตัว
ค่าแรงงาน	2.34	บาท/ตัว
ค่าน้ำ+ค่าไฟ	0.58	บาท/ตัว
ค่าวัสดุอุปกรณ์โรงเรือน	1.08	บาท/ตัว
รวมต้นทุน	74	บาท/ตัว
ราคาขายไม้เป็นกก.ละ 80 บ. x 1.2 กก.	96	บาท
<u>ดังนั้น จะมีกำไรตัวละ 96 - 74</u>	<u>22</u>	<u>บาท</u>

“การเลี้ยงไม้พื้นเมือง” ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ : 3 ธันวาคม 2551